

Asia: VN/1984/2019

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä: Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus

Vapaaehtoisuuden puutteeseen perustuva sääntely

Mitä mieltä olette ehdotuksesta säätää raiskauksen ja muiden seksuaalirikosten keskeiseksi tunnusmerkistökijäksi vapaaehtoisuuden puute ehdotuksen mukaisesti?

Pidän uudistusta perusteltuna ja muotoilua onnistuneena. Tämä tunnusmerkistökijä korostaa oikealla tavalla uhrin seksuaalisen itsemääräämisoikeuden merkitystä. Näin myös vältetään termin "suostumus" käyttö, sille se puolestaan jäsentäisi tilanteen liian vahvasti siten, että toinen osapuoli on siinä aktiivinen ja toinen passiivinen. Uudistus on periaatteellisesti erittäin merkittävä eivätkä sen vaikutukset eivät aivan täysin ennakoitavissa. Sen vuoksi on tärkeää, että ehdotuksen perusteluissa käsitellään oikeuskäytännössä usein esiintyneitä tilanteita konkreettisesti. On myös eduksi, että uudistuksessa on voitu hyödyntää tutkimustietoa oikeuskäytännöstä.

Mitä mieltä olette ehdotetuista säännöksistä, jotka koskevat tilanteita, joissa teon kohteella ei ole mahdollisuutta muodostaa tai ilmaista tahtoaan (rikoslain 20 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohta ja 3 §:n 2 momentin 2 kohta)?

Pidän omaksuttuja muotoiluja perusteltuina. On hyvä, että myös niin sanotut äkilliset tilanteet on tässä otettu huomioon.

Muut aikuisiin kohdistuvat seksuaalirikokset

Mitä mieltä olette ehdotetusta seksuaalisen kajoamisen törkeän tekemuodon säätämisestä?

Siihen nähden, että perustunnusmerkistön rangaistusasteikkoa korotetaan ja säännöksen alaa laajennetaan, herää kysymys, onko todellista tarvetta säätää tässä vaiheessa törkeästä tekemuodosta. Tällä asteikon korotuksella on myös se heijastusvaikutus, että lapseen kohdistuvissa seksuaalisissa kajoamisissa asteikon yläpää nousee jo kuuteen vuoteen, mitä pidän ongelmana. Ks. siitä jäljempänä.

Mitä mieltä olette ehdotetusta seksuaalista hyväksikäyttöä koskevasta säännöksestä?

Pidän säännöstä onnistuneena.

Mitä mieltä olette seksuaalista ahdistelua koskevan säännöksen soveltamisalan ehdotetusta laajennuksesta?

Pidän laajennusta sinänsä perusteltuna. Oli hyvä ratkaisu, että edellisessä lainuudistuksessa omaksuttiin nimenomaan tämä nimike eikä puhuttu seksuaalisesta häirinnästä, kuten aluksi ehdotettiin. Myös oli hyvä, että siinä vaiheessa rangaistavuus rajattiin fyysiseen kosketteluun. Nyt esitetty laajennus on varsin hallittu. Ennakoin, että erityisesti viestin lähettämiseen liittyvä tekotapa tulee aiheuttamaan tulkintavaikeuksia. Luultavasti tällaista viestintää on varsin paljon, enkä pitäisi välttämättömänä, että yhden rivon vitsin tai kuvan lähettämisen tarvitsisi olla tämän säännöksen mukaan rangaistavaa. Esimerkiksi itsensäpaljastaminen, joka sinänsä ehkä kohdistuu aivan satunnaisesti valittuun kohdehenkilöön, ei aivan itsestäänselvästi olisi ahdistelua, vaan jotain muuta. Katsoisin siis, että olisi hyvä pitää tiettyä kynnystä säännöksen soveltamisessa.

Mitä mieltä olette ehdotetusta seksuaalisen kuvan luvaton levittämistä koskevasta säännöksestä?

Pidän ehdotusta perusteltuna.

Mitä mieltä olette sukupuoliyhteyden määritelmän ehdotetusta laajentamisesta?

Pidän ehdotusta perusteltuna.

Muita aikuisiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin liittyviä huomioita?

-

Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset

Mitä mieltä olette ehdotuksesta säätää lapsiin kohdistuvia tekoja koskevat säännökset omaksi kokonaisuudekseen?

Pidän ehdotusta perusteltuna.

Mitä mieltä olette lapsenraikausta koskevasta säännöksestä?

Pidän ehdotusta perusteltuna. Kahdentoista vuoden ikäraja, joka on omaksuttu, on järkevä.

Mitä mieltä olette seksuaalista kajoamista lapseen koskevasta säännöksestä?

Pidän säännöksen muotoilua sinänsä onnistuneena, mutta kiinnitän huomiota siihen, että säännöksen piiriin voi tulla hyvin monenlaisia tekoja. Perustunnusmerkistön rangaistusasteikko on tavattoman laaja, ja koska tässä ei ole kyse sukupuoliyhteydestä, nähdäkseni neljän vuoden enimmäisrangaistus olisi riittävä. Ymmärrän toki sinänsä sen, että on haluttu tehdä asteikoissa ero seksuaalista kajoamista koskevan yleisen säännöksen asteikkoon.

Mitä mieltä olette sukupuoliyhteyksien ja seksuaalisten tekojen säätämisestä rangaistavaksi sellaisenaan lapsenraiskauksena tai seksuaalisena kajoamisena lapseen, kun ne kohdistuvat alle 12-vuotiaaseen lapseen?

Pidän ehdotusta hyväksyttävänä.

Mitä mieltä olette muutoksista paritusta koskevaan sääntelyyn?

Pidän ehdotusta hyväksyttävänä.

Mitä mieltä olette muutoksista lasta seksuaalisesti esittäviä kuvia koskevaan sääntelyyn?

Pidän ehdotusta perusteltuna. Terminologinen muutos on tarpeen, mutta samalla saattaa tulla ongelmia siitä, miten seksuaalisuus ymmärretään tällaisessa tilanteessa, jossa on kyse lapsen kuvasta.

Muita lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin liittyviä huomioita?

-

Rangaistukset

Mitä mieltä olette ehdotetuista rangaistusasteikoista?

Pidän seksuaalista kajoamista lapseen koskevan asteikon laajuutta ongelmana ja sen ylärajaa korkeana.

Muut huomiot

Huomioita esityksen arvioituihin vaikutuksiin liittyen?

-

Huomioita muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin liittyen?

-

Muita huomiota liittyen esitettyihin lakiehdotuksiin?

-

Kimmo Nuotio